

УДК 001.891:378.091.8]:070.1

DOI <https://doi.org/10.32782/eddiscourses/2024-1-1>

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ OPEN JOURNAL SYSTEM ДЛЯ ПУБЛІКАЦІЇ СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ РОБІТ

Галицький Олександр Вадимович,кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри комп'ютерної та програмної інженерії,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ORCID: 0000-0002-7694-3019

Микитенко Павло Васильович,кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри медичної і біологічної фізики та інформатики,
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

ORCID: 0000-0003-1188-4334

Стаття присвячена питанням використання видавничої веборієнтованої системи Open Journal System для публікації наукових доробків здобувачів вищої освіти в електронному виданні та розвитку їхньої дослідницької діяльності. Зокрема, застосування запропонованої веборієнтованої системи буде також актуальним і для активізації дослідницької діяльності здобувачів вищої медичної освіти, оскільки це безпосередньо впливатиме на формування їх творчої, мобільної, соціально активної, професійно-компетентної особистості, здатної до саморозвитку та самореалізації.

Здійснено аналіз праць вітчизняних науковців, які присвячені застосуванню сучасних веборієнтованих систем для розповсюдження, реалізації та публікації наукових матеріалів. За результатами проведеного аналізування дійшли висновку, що в досить незначній мірі акцентовано увагу саме на процес опрацювання наукових матеріалів від етапу прийняття до етапу публікації статті на вебсайті електронного видання.

Описано етапи роботи менеджера вебсайту, від прийняття наукового доробку в електронне видання до публікації цілого випуску з усіма прийнятими та рецензованими статтями електронного журналу. До виокремлених нами переваг використання видавничої веборієнтованої системи належать: оперативність підготовки публікації; безперебійний доступ до змісту електронного видання; доступ декількох користувачів до видання; електронний вигляд отриманих матеріалів для подальшої роботи з ними; зручний пошук матеріалів видання, тобто категоріальний пошук тощо.

Зокрема, в статті детально висвітлено етапи роботи менеджера на прикладі електронного студентського видання факультету математики, інформатики та фізики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова – «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті», який реалізовано з використанням видавничої веборієнтованої системи Open Journal System. У цьому журналі здобувачі вищої освіти представляють результати своїх наукових пошуків та досліджень за темами дипломних робіт. Також наведено відомості щодо динаміки публікування в електронному виданні з моменту його заснування. За наведеними даними можна констатувати збільшення кількості студентських публікацій. Оприлюднення наукових робіт здобувачів вищої освіти за допомогою видавничої веборієнтованої системи OJS забезпечує більш широкий контингент авторів та читачів електронного видання, що сприяє активному обміну досвідом між ними.

Ключові слова: відкриті журнальні системи, публікація, дослідницька компетентність, здобувачі вищої освіти.

Halytskyi Oleksandr, Mykytenko Pavlo. Some aspects of using the Open Journal System for the publication of student scientific works

The article is devoted to the aspects of using the publishing web-oriented system Open Journal System for the purpose of developing research activities of higher education applicants and publishing their scientific works in an electronic publication. In particular, the use of the considered web-oriented system is also relevant for the activation of research activities of students of higher medical education, since it will directly affect the formation of their creative, mobile, socially active, professionally competent personality, capable of self-development and self-realization.

An analysis of the latest publications of domestic scientists on the use of modern cloud technologies, on their use, both for training and their use for dissemination, implementation and publication of scientific achievements, is carried out. Having analyzed scientific publications, we came to the conclusion that there is little emphasis on the process of processing scientific publications from the stage of acceptance to the stage of publication of the article on the website of the electronic publication, so it was decided to dwell on this aspect in more detail.

Emphasis is placed on the work of the journal manager – the stages of his work from the acceptance of scientific work in an electronic publication to the publication of an entire issue with all accepted and peer-reviewed articles of an electronic journal are described. The advantages of using a web-based publishing system during its use have been allocated, that is, among the advantages are: efficiency of preparation for publication; uninterrupted access to the content

of the electronic publication; access of several users to the publication; electronic view of the received materials for further work with them; It is quite convenient to search for materials of the publication, that is, categorical search, etc.

The stages of the manager's work are described in detail on the example of the electronic student publication of the Faculty of Mathematics, Informatics and Physics of Mykhailo Drahomanov Ukrainian State University – «Information and Communication Technologies in Education», which is implemented using the publishing web-oriented system Open Journal System, where students present the results of their scientific research. It also provides detailed information on the number of publications per year in the electronic edition from the moment of its creation to the present day, which traces the dynamics of the publishing process in a positive direction, that is, the growth of scientific publications of higher education applicants several times. Publication of scientific works of higher education applicants with using the publishing web-based system OJS provides a wider contingent of authors and readers of the electronic publication, which promotes an active exchange of experience between them.

Key words: open journal systems, publication, research competence, higher education applicants.

Постановка проблеми. Одним із важливих завдань педагога, незалежно від спеціальності підготовки здобувачів вищої освіти, є формування їхньої дослідницької компетентності, оскільки це один із базових аспектів, що забезпечує підвищення якості підготовки спеціалістів з вищою освітою. Оволодіння здобувачами вищої освіти методологією й методами наукового дослідження дозволить їм в майбутньому застосувати творчий підхід до планування, прийняття рішень, аналізування та оцінювання результатів власної дослідницької діяльності. Зокрема, з метою закріплення результатів наукового пізнання та розвитку вміння науково обґрунтовувати й презентувати результати власних наукових доробків (досліджень), доцільним є створення стимулу для публікації наукових робіт.

Нині процес інформатизації та інформаційної підтримки наукової та освітньої діяльності реалізується з використанням сучасних комп'ютерних та веборієнтованих систем. На сьогодні існує багато різноманітних способів обміну науковими здобутками, поширення наукових відомостей та літератури (збірники наукових конференцій, журналами, монографіями тощо). Можливість здійснювати управління редакційно-видавничим процесом, рецензуванням, редагування і читанням статті онлайн, докорінно змінила багато аспектів наукової публікації та процесу публікування в цілому. Онлайн публікування значно знижує витрати, як фінансові так і виробничі, які пов'язані з друком текстових і графічних відомостей, також, що не менш важливо надає безліч нових можливостей видавцям включати у наукові роботи медіа компонент.

Аналіз актуальних досліджень. Встановленню змісту поняття дослідницької компетентності присвячена праця М.С. Голованя та В.В. Яценко [4], пошуку методів удосконалення науково-дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти присвячена праця Т.К. Завгородньої [5], роль та місце наукової роботи здобува-

чів у вищій школі були об'єктом дослідження Ю.І. Беляєва та Н.М. Стеценко [1]. Використання сучасних видавничих систем для забезпечення доступу до електронних освітніх ресурсів розглядали О.М. Спірін [7], Л.А. Лупаренко [6; 7], О.В. Новицький [7], І.С. Степура [8], В.М. Франчук [9] та інші.

Мета статті полягає у висвітленні практичного досвіду реалізації студентського наукового електронного видання з метою розвитку їхньої дослідницької компетентності.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети дослідження були використані загальнонаукові теоретичні та емпіричні методи, а саме: бібліосемантичний метод – для вивчення науково-методичної, психолого-педагогічної літератури та нормативних документів з проблеми дослідження; порівняння та узагальнення досвіду щодо формування дослідницької компетентності здобувачів вищої освіти; аналіз навчально-технічних та навчально-методичних джерел з проблем використання веборієнтованих систем для організації електронних видань; емпіричні – бесіди та інтерв'ювання учасників освітнього процесу.

Результати дослідження. На думку авторів праці [4], «... розвивальні можливості студентської наукової роботи зростають за умови відкритого узагальнення та обговорення результатів дослідження. Це можливо завдяки участі студентів у таких видах наукової роботи, як науково-практичні конференції, конкурси наукових робіт, олімпіади, публікація наукових статей тощо». Тому очевидним і доцільним кроком є створення платформи для здобувачів вищої освіти, де вони матимуть можливість презентувати результати власної дослідницької роботи. Наприклад, така платформа може бути реалізована на базі OJS (Open Journal System). Це веборієнтована комп'ютерна система для публікації електронних наукових видань. Як зазначено в праці [2], застосування цієї системи дає можливість організувати та керувати повним циклом видавничого

процесу, від завантаження рукопису на вебсайт наукового електронного видання, рецензування, літературного редагування до його публікації, збереження, поширення та індексації.

Головні перевагами використання OJS розкрито в праці [9], до них належать: оперативна підготовка до публікації видання; безперервний доступ до змісту з будь-якого пристрою для читачів електронного видання; доступ декількох користувачів до видання; отримання публікації в електронному вигляді, що є досить вдалим варіантом для подальшої роботи з файлом подання (внесення змін); зручний пошук матеріалів видання за відповідними категоріями.

Попередні наукові пошуки [2] та практичний досвід реалізації електронного видання дозволили встановити, що використовуючи OJS є можливість керувати журналами та випусками журналів; здійснювати рецензування статей, управління користувачами та політикою ролей на вебсайті; експортувати та імпортувати відомості видавничої системи. У цій системі один користувач (менеджер журналу) може здійснювати керування одночасно всіма видами діяльності публікації електронного наукового видання. Система має гнучкі налаштування, що дозволяє створити ту модель публікації матеріалів (вимоги), яка прийнята у конкретному виданні. Також передбачено оптимальні значення за замовчуванням для всіх процесів та видів діяльності. Подані рукописи та опубліковані матеріали архівуються на вебсайті електронного видання (журналу). У процесі публікації автоматично відслідковуються і зберігаються датовані записи про кількість завантажених та відхиленних матеріалів подання, усі внесені зміни та прийняті рішення редакторів. Існує, зокрема, декілька ролей для користувачів, застосування яких передбачає певний набір прав і технологічних інструментів: читач, автор, коректор, редактор верстки, літературний редактор, рецензент, редактор розділу, відповідальний редактор, менеджер журналу, адміністратор вебсайту.

Розглянемо детальніше процес роботи з електронним виданням користувача з роллю менеджера журналу:

Робочий процес (рис. 1):

1. У пункті меню «Подання» менеджер журналу має можливість переглянути електронне подання, а також виконати вказівки:

- подати на рецензування;
- прийняти подання до видання та пропустити етап рецензування;
- відхилити подання.

2. У пункті меню «Рецензування» менеджер журналу має виконати такі вказівки:

- замовити «Запит нової версії подання» для подальшого її рецензування;
- направити на редагування (є можливість обрати чи сповіщати автора про наступний етап);
- відхилити подання;
- призначити рецензента подання.

3. У пункті меню «Літературне редагування» менеджер журналу направляє подання на верстку.

4. У пункті меню «Верстка» відбувається останній етап робочого процесу щодо подання де обирається вказівка «Запланувати для публікації».

Публікація (рис. 2):

1. «Назва і анотація». В цьому пункті меню менеджер журналу перевіряє відповідність внесення назви подання заголовку, підзаголовку та анотації;

2. «Автори». В цьому пункті перевіряються відомості про автора чи авторський колектив (ПІБ, електронна скринька, ORCID, місце роботи тощо);

3. «Метадані». В цьому пункті перевіряються правильність внесення ключових слів, які мають відповідати електронному поданню (файл статті);

4. «Гранки». В цьому пункті створюється «гранка» (файл у форматі pdf, що відображатиметься на сторінці випуску електронного подання);

5. «Дозволи та угоди». В цьому пункті можна додавати URL ліцензії, якщо такі існують. Решта угод такі як власник авторського права та рік отримання, встановлюються автоматично, тобто власником авторського права стає електронний журнал, а рік отримання визначається тим роком, коли публікується електронний випуск;

6. «Номер». В цьому пункті менеджер журналу має обрати випуск (номер) до якого прийнято публікацію, обрати розділ (за наявності), а також вказати сторінки майбутньої публікації та дату публікації.

Після виконання наведених вказівок потрібно зберегти зміни, а в розділі «Майбутні випуски» (рис. 3) буде доступний попередній перегляд, де можна побачити вигляд майбутнього випуску. Таким чином, можна здійснити весь видавничий процес електронного видання в ролі користувача – менеджера журналу.

Наприклад, на факультеті математики, інформатики та фізики УДУ імені Михайла Драгоманова функціонує електронне видання «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті» (<https://e-journals.udu.edu.ua/index.php/ikt>) (рис. 4), яке має на меті посилити роль дослідницької

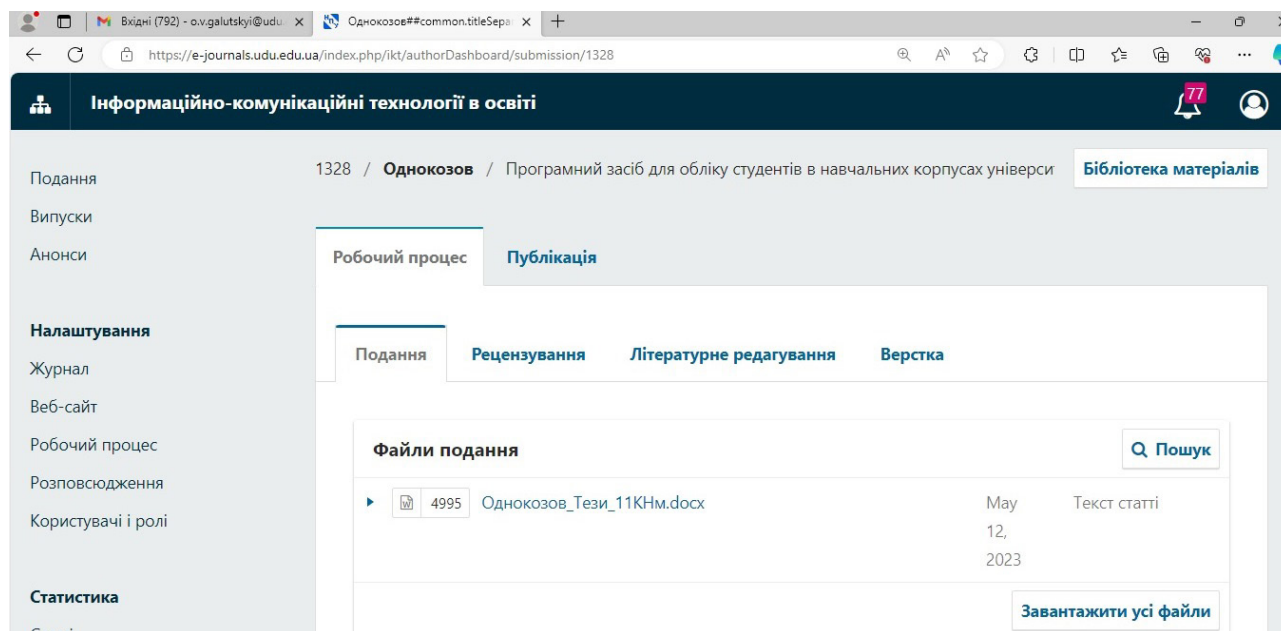

Рис. 1. Фрагмент вебсторінки «Робочий процес»

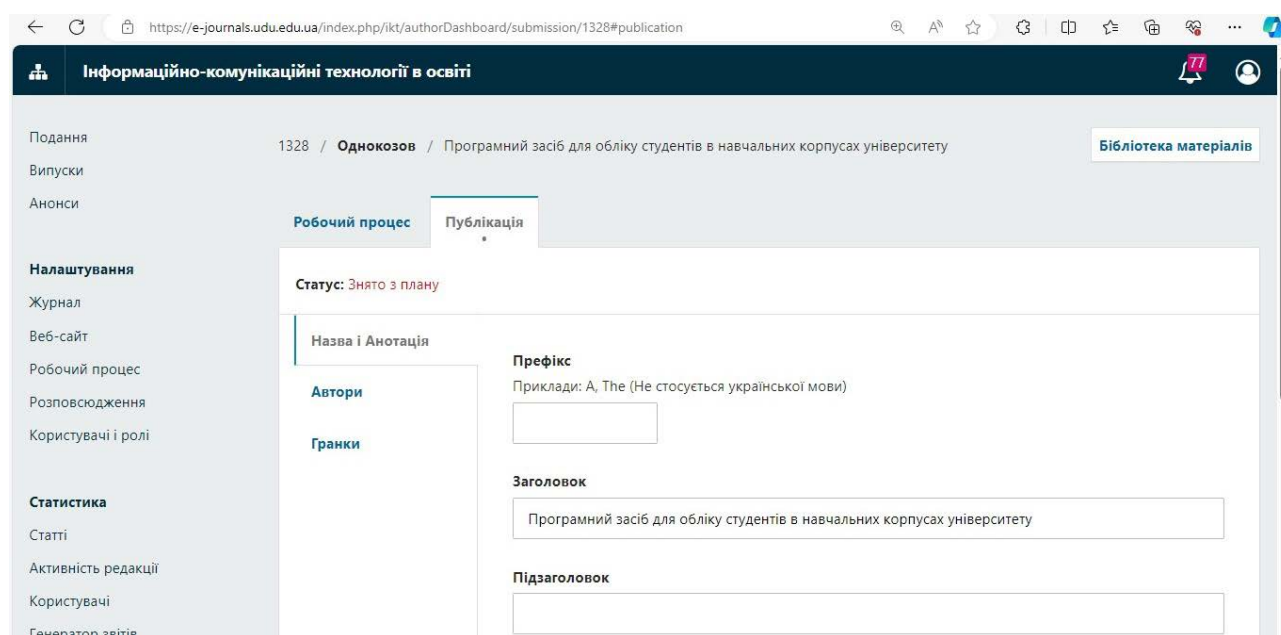

Рис. 2. Фрагмент вебсторінки «Публікація»

роботи здобувачів вищої освіти, дати можливість реалізації їх творчого потенціалу та активізувати інтелектуальні, практичні й організаторські уміння, які спрямовані на виконання діяльності дослідницького характеру.

Періодичність публікації електронного видання становить один раз на рік, починаючи з 2023 року два рази (№ 10 та № 11). Кожен здобувач вищої освіти спеціальностей 121 «Інженерія програмного забезпечення» та 122 «Комп’ютерні науки», може представити результати своїх досліджень, переважно за тематикою диплом-

ної роботи, та подати до електронного видання, де після етапу рецензування, науковий доробок здобувача приймається до майбутнього випуску. Якщо прослідкувати динаміку видавничого процесу, то можна помітити, що з моменту заснування електронного видання кількість опублікованих наукових робіт здобувачами вищої освіти зросла у 2,9 рази (рис. 5).

Висновки. Зазначимо, що за наявності підключенням до глобальної мережі «Інтернет» використовуючи Open Journal Systems можна здійснювати видавничий процес дистанційно, що

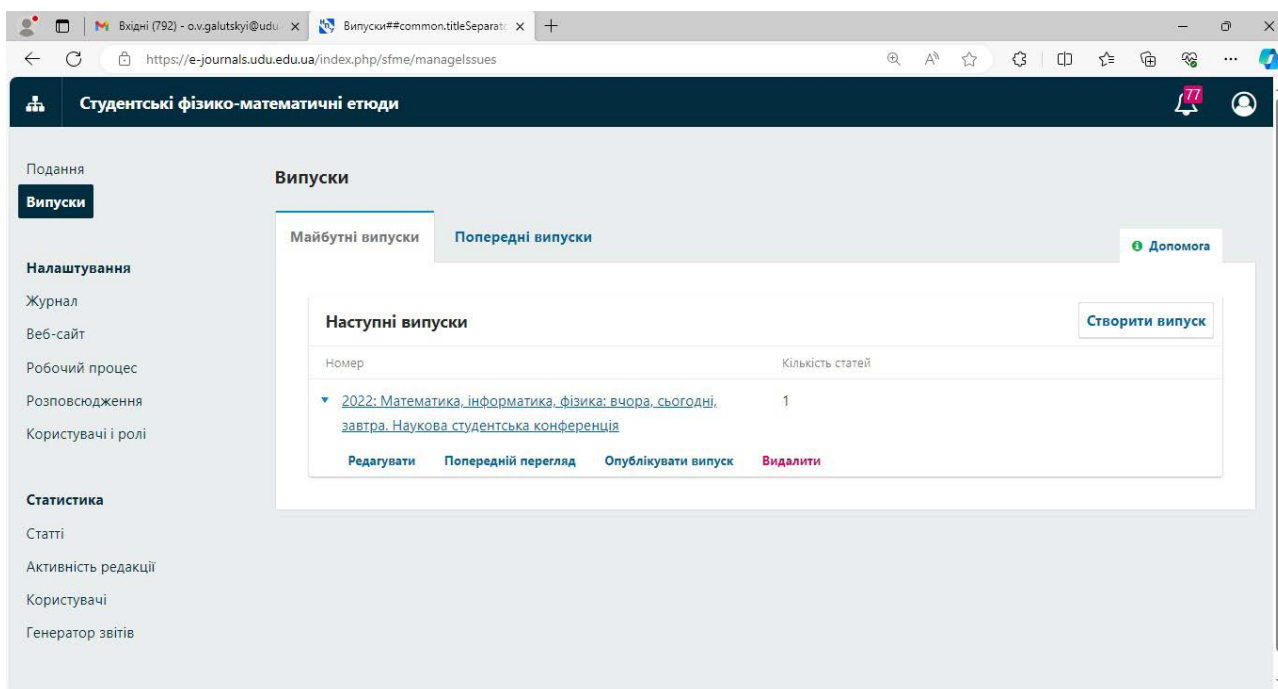

Рис. 3. Налаштування публікації, яка приймається до електронного видання

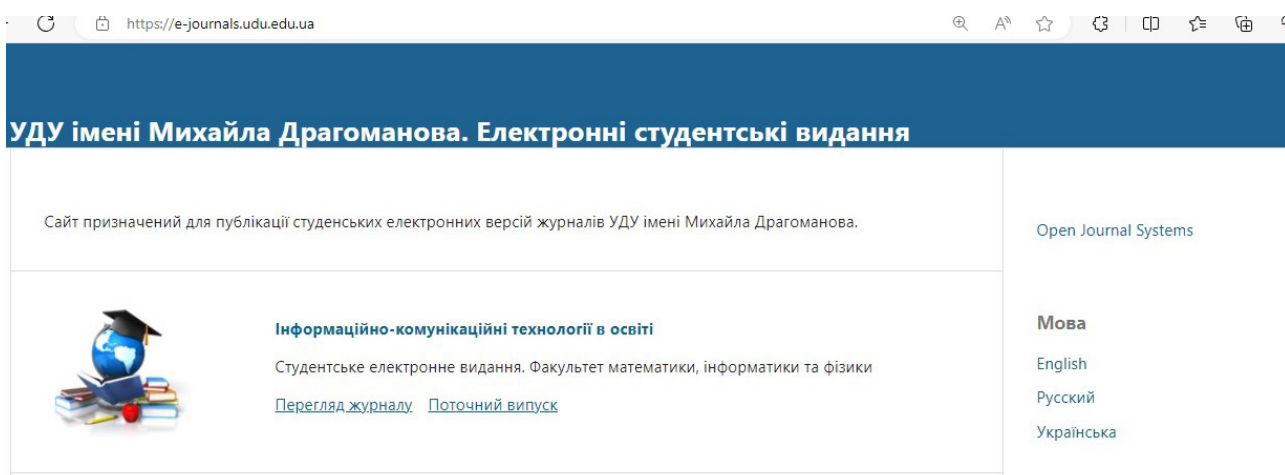

Рис. 4. Фрагмент вебсторінки електронного видання «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті»

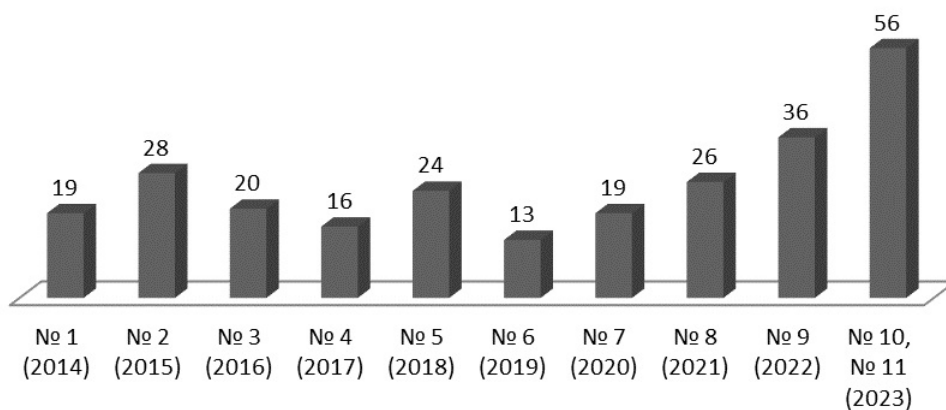

Рис. 5. Кількість публікацій наукових робіт з 2014 до 2023 н.р.

в сьогоденні умовах досить вдале та виважене рішення. Також видавничий процес не потребує ні значних затрат ресурсів, ні залучення великої кількості фахівців.

Звісно, для того щоб підготувати конкурентоспроможного фахівця необхідно враховувати й робити акцент як на зростання його професійної майстерності, розвиток відповідних компетентностей, формування іміджу майбутнього працівника, так і на його готовність планувати свою діяльність на основі наукових підходів, постійної участі у дослідницькій роботі. Публікація і розміщення студентських наукових робіт за

допомогою видавничої веборієнтованої системи забезпечує більш широкий контингент авторів та читачів електронного видання, що сприяє активному обміну досвідом між ними.

З досвіду застосування системи OJS можемо констатувати, що це також може бути ефективним і корисним для активізації дослідницької діяльності здобувачів вищої медичної освіти, оскільки це безпосередньо впливатиме на формування їх творчої, мобільної, соціально активної, професійно-компетентної особистості, здатної до саморозвитку, самореалізації, командної співпраці у вирішенні поставлених завдань.

Список літератури:

1. Беляєв Ю.І., Стеценко Н.М. Науково-дослідна діяльність студентів у структурі роботи університету. *Педагогічний альманах: збірник наук. праць*. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2010. Вип. 6. С. 188–191.
2. Галицький О.В. Створення електронного видання з використанням видавничої системи Open Journal System. *Наукові записки. Частина I. Серія: Педагогічні науки*. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка. 2019. № 177. С. 108–112.
3. Галицький О.В., Микитенко П.В. Досвід реалізації наукового видання з використанням Open Journal Systems. *Social and Economic Aspects of Education in Modern Society: XVI International Scientific and Practical Conference*. Warsaw. 2019. Vol. 2. С. 10–13.
4. Головань М., Яценко В. Сутність та зміст поняття «дослідницька компетентність». *Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі*. 2017. № 7(1). С. 55–62.
5. Завгородня Т.К. Шляхи удосконалення результатів науково-дослідницької діяльності студентів закладів вищої освіти. *Матеріали V Всеукраїнської (заочної) науковопрактичної конференції «Педагогічні інновації в освітньому просторі сучасного закладу вищої освіти»*. Київ: ККІБП, 2021. С. 64–67.
6. Лупаренко Л.А. Використання електронних журнальних систем відкритого доступу для випуску науково-освітніх видань: порівняльний аналіз програмного забезпечення. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2011. № 5(25). С. 196–218.
7. Спірін О.М., Лупаренко Л.А., Новицький О.В. Процедура впровадження електронного наукового журналу з використанням програмної платформи Open Journal Systems. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. № 32(3). С. 40–60.
8. Степура І.С. Досвід використання платформи Open Journal Systems як засобу ознайомлення студентів магістратури з принципами роботи з електронними науковим виданням. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2013. № 36(4). С. 105–109.
9. Франчук В.М., Галицький О.В. Використання відкритих журнальних систем. *Матеріали четвертої міжнародної науково-практичної конференції Foss Lviv 2014*. Львів. 2014. С. 34–37.

References:

1. Bieliaiev, Yu.I. & Stetsenko, N.M. (2010). Naukovo-doslidna diialnist studentiv u strukturi roboty universytetu [Scientific and research activities of students in the structure of the work of the university]. *Pedahohichnyi almanakh: zbirnyk nauk. prats – Pedagogical almanac: collection of sciences. works* Kherson: KVNZ «Kherson Academy of Continuing Education». Vol. 6. P. 188–191. [in Ukrainian]
2. Halytskyi, O.V. (2019). Stvorennia elektronnoho vydannia z vykorystanniam vydavnychoi systemy Open Journal System [Creation of an electronic publication using the Open Journal System publishing system]. *Naukovi zapysky. Chastyna I. Seria: Pedahohichni nauky – Proceedings. Part I. Series: Pedagogical sciences*. Kropyvnytskyi: RVV Vinnichenko Central State University. № 177. P. 108–112. [in Ukrainian]
3. Halytskyi, O.V. & Mykytenko, P.V. (2019). Dosvid realizatsii naukovooho vydannia z vykorystanniam Open Journal Systems [Experience in implementing a scientific publication using Open Journal Systems]. *Social and Economic Aspects of Education in Modern Society: XVI International Scientific and Practical Conference*. Warsaw. Vol. 2. P. 10–13. [in Ukrainian]
4. Holovan, M. & Yatsenko, V. (2017). Sutnist ta zmist poniattia «doslidnytska kompetentnist» [The essence and content of the concept of "research competence"]. *Teoriia ta metodyka navchannia fundamentalnykh dystsyplin u vyshchii shkoli – Theory and teaching methods of fundamental disciplines in higher education*. № 7(1). P. 55–62. [in Ukrainian]
5. Zavorodnia, T.K. (2021). Shliakhy udoskonalennia rezultativ naukovo-doslidnytskoi diialnosti studentiv zakladiv vyshchoi osvity [Ways of improving the results of research activities of students of higher education institutions]. *Materialy V Vseukrainskoi (zaочної) naukovopraktychnoi konferentsii «Pedahohichni innovatsii v osvitnomu prostori suchasnoho zakladu vyshchoi osvity» – Materials of the 5th All-Ukrainian (correspondence) scientific-practical*

- conference «Pedagogical innovations in the educational space of a modern institution of higher education». Kyiv: KKIBP. P. 64–67. [in Ukrainian]
6. Luparenko, L.A. (2011). Vykorystannia elektronnykh zhurnalnykh system vidkrytoho dostupu dlia vypusku naukovo-osvitnikh vydan: porivnialnyi analiz prohramnoho zabezpechennia [The use of open access electronic journal systems for the release of scientific and educational publications: a comparative analysis of the software]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia – Information technologies and learning tools*. № 5(25). P. 196–218. [in Ukrainian]
  7. Spirin, O.M., Luparenko, L.A. & Novytskyi, O.V. (2017). Protsedura vprovadzhennia elektronnoho naukovoho zhurnalu z vykorystanniam prohramnoi platformy Open Journal Systems [The procedure for implementing an electronic scientific journal using the Open Journal Systems software platform]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia – Information technologies and learning tools*. № 32(3). P. 40–60. [in Ukrainian]
  8. Stepura, I.S. (2013). Dosvid vykorystannia platformy Open Journal Systems yak zasobu oznaiomlennia studentiv mahistratury z pryntsypany roboty z elektronnykh naukovym vydanniam [Experience using the Open Journal Systems platform as a means of familiarizing master's students with the principles of working with electronic scientific publications]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia – Information technologies and learning tools*. № 36(4). P. 105–109. [in Ukrainian]
  9. Franchuk, V.M. & Halytskyi, O.V. (2014). Vykorystannia vidkrytykh zhurnalnykh system [Use of open journal systems]. *Materialy chetvertoi mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii Foss Lviv 2014 – Materials of the fourth international scientific and practical conference Foss Lviv 2014*. Lviv. P. 34–37. [in Ukrainian]